

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

RÉFLEXIONS MORALES

*Nos vertus ne sont le plus
souvent que des vices déguisés. (ÉD. 4.)*

ΗΘΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

*Τις πότερες φορές οι αρετές μας
δεν είναι παρά κακίες μεταμφιεσμένες.*

Ε.γ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

1.

Ce que nous prenons pour des vertus n'est souvent qu'un assemblage de diverses actions et de divers intérêts que la fortune ou notre industrie savent arranger, et ce n'est pas toujours par chasteté que les hommes sont vaillants et que les femmes sont chastes. (ÉD. 2.)

2.

L'amour-propre est le plus grand de tous les flatteurs.

3.

Quelque découverte que l'on ait faite dans le pays de l'amour-propre, il y reste encore bien des terres inconnues.

4.

L'amour-propre est plus habile que le plus habile homme du monde.

5.

La durée de nos passions ne dépend pas plus de nous que la durée de notre vie.

6.

La passion fait souvent un fou du plus habile homme et rend souvent les plus sots habiles.

7.

Ces grandes et éclatantes actions qui éblouissent les yeux sont représentées par les politiques comme les effets des grands desseins, au lieu que ce sont d'ordinaire les effets de l'humeur et des passions. Ainsi la guerre d'Auguste et d'Antoine, qu'on rapporte à l'ambition qu'ils avaient de se rendre maîtres du monde, n'était peut-être qu'un effet de jalousie.

1. "

Όσα παίρνουμε για αρετές δεν είναι συχνά παρά ένα συμμάζωμα από διάφορες πράξεις και διάφορα συμφέροντα, που η τύχη είτε η τέχνη μας ξέρουν να τα συγυρίσουν, και δεν είναι πάντα από γενναιότητα κι από αγνεία που οι άντρες είναι αντρείοι και που οι γυναίκες είναι αγνές.

(169, 204, 205, 213, 215, 220, 233, 380, 631) ¹⁸

2.

Δεν υπάρχει πιο μεγάλος κόλακας από τη φιλαυτία ¹⁹.

(303, 600)

3.

Όσες ανακαλύψεις κι αν έχουν γίνει στη χώρα τής φιλαυτίας, πολλές άγνωστες γαίες απομένουν ακόμα εκειπέρα.

4.

Η φιλαυτία είναι πιο επιτήδεια κι από τον επιτηδειότερο άνθρωπο του κόσμου.

5.

Η διάρκεια των παθών μας δεν εξαρτιέται από μάς περισσότερο από τή διάρκεια της ζωής μας.

(122, 287, 564, 638)

6.

Το πάθος καταντά συχνά τρελλό και τον επιτηδειότερο άνθρωπο, και κάνει συχνά επιτήδειους και τους πιο ανόητους.

7.

Οι μεγάλες και λαμπρές εκείνες πράξεις, που μας θαμπώνουν τα μάτια, παρουσιάζονται από τους πολιτικούς σαν αποτελέσματα των μεγάλων τους σχεδίων τάχα, ενώ συνήθως δεν είναι παρά αποτελέσματα της ψυχικής διάθεσης και των παθών. Έτσι, ο πόλεμος του Αυγούστου και του Αντωνίου, που αποδίνεται στη φιλοδοξία τους να γίνουν κοσμοκράτορες, δεν ήταν ίσως παρά αποτέλεσμα αντιζηλίας.

(57, 58, 160)

8.

Les passions sont les seuls orateurs qui persuadent toujours. Elles sont comme un art de la nature dont les règles sont infaillibles ; et l'homme le plus simple qui a de la passion persuade mieux que le plus éloquent qui n'en a point.

9.

Les passions ont une injustice et un propre intérêt qui fait qu'il est dangereux de les suivre, et qu'on s'en doit défier, lors même qu'elles paraissent les plus raisonnables.

10.

Il y a dans le cœur humain une génération perpétuelle de passions, en sorte que la ruine de l'une est presque toujours l'établissement d'une autre.

11.

Les passions en engendrent souvent qui leur sont contraires : l'avarice produit quelquefois la prodigalité, et la prodigalité l'avarice ; on est souvent ferme par faiblesse, et audacieux par timidité.

12.

Quelque soin que l'on prenne de couvrir ses passions par des apparences de piété et d'honneur, elles paraissent toujours au travers de ces voiles.

13.

Notre amour-propre souffre plus impatiemment la condamnation de nos goûts que de nos opinions. (ÉD. 2.)

14.

Les hommes ne sont pas seulement sujets à perdre le souvenir des bienfaits et des injures : ils haïssent même ceux qui les ont obligés, et cessent de haïr ceux qui leur ont fait des outrages. L'application à récompenser le bien, et à se venger du mal, leur paraît une servitude à laquelle ils ont peine de se soumettre.

15.

La clémence des princes n'est souvent qu'une politique pour gagner l'affection des peuples.

8.

Τα πάθη είναι οι μόνοι ρήτορες που πείθουν πάντα. Είναι σαν μια έμφυτη τέχνη, που οι κανόνες της είναι αλάθευτοι. Ο πιο απλός άνθρωπος που έχει πάθος πείθει καλύτερα κι από τον πιο εύγλωττο που δεν έχει.

9.

Τα πάθη έχουν κάτι το άδικο και το συμφεροντολόγο, που κάνει να είναι επικίνδυνο να τ' ακολουθούμε, και πρέπει να δυσπιστούμε σ' αυτά ακόμα κι όταν φαίνονται λογικότατα.

10.

Μέσα στην ανθρώπινη καρδιά αδιάκοπα γεννιούνται πάθη, έτσι που η καταστροφή τού ενός σημαίνει σχεδόν πάντα την εγκατάσταση ενός άλλου.

(191, 450, 484)

11.

Τα πάθη συχνά γεννούν άλλα πάθη, που τους είναι αντίθετα. Η φιλαργυρία γεννά κάποτε τη σπατάλη κι η σπατάλη τη φιλαργυρία. Είμαστε συχνά σταθεροί από αδυναμία και τολμηροί από δειλία.

(492)

12.

Όσο κι αν φροντίζουμε να σκεπάζουμε τα πάθη μας με προσχήματα ευσέβειας και τιμής, εκείνα πάντα διακρίνονται μέσα απ' αυτούς τους πέπλους.

13.

Η φιλαυτία μας ανέχεται δυσκολότερα να καταδικάζονται τα γούστα μας παρά οι γνώμες μας.

(252, 390, 467)

14.

Οι άνθρωποι δεν έχουν μονάχα την τάση να ξεχνούν τις ευεργεσίες και τις βρισιές, παρά και μισούν ακόμα εκείνους που τους υποχρέωσαν και παύουν να μισούν εκείνους που τους πρόσβαλαν. Η προσήλωση στο ν' ανταμείψουν το καλό και να εκδικηθούν για το κακό, τους φαίνεται σαν μια σκλαβιά, στην οποία τούς είναι δύσκολο να υποταχθούν.

15.

Συχνά, η επιείκεια των ηγεμόνων δεν είναι τίποτα άλλο παρά πολιτική, για να κερδίσουν τήν αγάπη τών λαών.

(82)

16.

Cette clémence, dont on fait une vertu, se pratique tantôt par vanité, quelquefois par paresse, souvent par crainte, et presque toujours par tous les trois ensemble.

17.

La modération des personnes heureuses vient du calme que la bonne fortune donne à leur humeur.

18.

La modération est une crainte de tomber dans l'envie et dans le mépris que méritent ceux qui s'enivrent de leur bonheur; c'est une vaine ostentation de la force de notre esprit; et enfin la modération des hommes dans leur plus haute élévation est un désir de paraître plus grands que leur fortune.

19.

Nous avons tous assez de force pour supporter les maux d'autrui.

20.

La constance des sages n'est que l'art de renfermer leur agitation dans le cœur.

21.

Ceux qu'on condamne au supplice affectent quelquefois une constance et un mépris de la mort qui n'est en effet que la crainte de l'envisager; de sorte qu'on peut dire que cette constance et ce mépris sont à leur esprit ce que le bandeau est à leurs yeux.

22.

La philosophie triomphe aisément des maux passés et des maux à venir, mais les maux présents triomphent d'elle.

23.

Peu de gens connaissent la mort: on ne la souffre pas ordinairement par résolution, mais par stupidité et par coutume, et la plupart des hommes meurent parce qu'on ne peut s'empêcher de mourir.

16.

Αυτή η επιείκεια, που τη λένε αρετή, εφαρμόζεται άλλοτε από ματαιοδοξία, κάποτε από τεμπελιά, συχνά από φόβο, και σχεδόν πάντα και από τα τρία μαζί.

17.

Η μετριοπάθεια των ευτυχισμένων ανθρώπων προέρχεται από τη γαλήνη που η καλοτυχία δίνει στην ψυχική τους διάθεση.

18.

Η μετριοπάθεια δεν είναι παρά φόβος μην υποστούμε τον φθόνο και την περιφρόνηση που αξίζει σε όσους μεθούν με την ευτυχία τους· είναι μια μάταιη επίδειξη της δύναμης του πνεύματός μας, και τέλος, η μετριοπάθεια που δείχνουν οι άνθρωποι στο ψηλότερό τους ανέβασμα, είναι πόθος να φανούν ανώτεροι από την τύχη τους.

(293, 565)

19.

Όλοι μας έχουμε αρκετό σθένος για να υπομένουμε τις συμφορές των άλλων.

20.

Η καρτερία των σοφών δεν είναι παρά η τέχνη να κρατούν την ταραχή τους κλεισμένη μέσα στην καρδιά τους.

21.

Οι καταδικασμένοι στα βασανιστήρια καμώνονται κάποτε μια καρτερία και μια περιφρόνηση του θανάτου, που δεν είναι πραγματικά παρά φόβος να τον αντιμετωπίσουν. Κι έτσι, μπορεί κανένας να πεί πως αυτή η καρτερία κι αυτή η περιφρόνηση είναι για το πνεύμα τους ό,τι είναι και το μαντήλι για τα μάτια τους.

(23, 46, 504)

22.

Η φιλοσοφία κατατροπώνει εύκολα τα βάσανα τα περυσμένα καθώς και τα μελλοντικά, την κατατροπώνουν όμως τα τωρινά βάσανα.

23.

Λίγοι γνωρίζουν τον θάνατο. Οι άνθρωποι τον υπομένουν συνήθως όχι από αποφασιστικότητα, παρά από βλακεία και συνήθεια, κι οι περισσότεροι πεθαίνουν επειδή δεν μπορούν να μην πεθάνουν.

(21, 46, 504)

24.

Lorsque les grands hommes se laissent abattre par la longueur de leurs infortunes, ils font voir qu'ils ne les soutenaient que par la force de leur ambition, et non par celle de leur âme, et qu'à une grande vanité près, les héros sont faits comme les autres hommes.

25.

Il faut de plus grandes vertus pour soutenir la bonne fortune que la mauvaise.

26.

Le soleil ni la mort ne se peuvent regarder fixement.

27.

On fait souvent vanité des passions même les plus criminelles ; mais l'envie est une passion timide et honteuse que l'on n'ose jamais avouer.

28.

La jalousie est, en quelque manière, juste et raisonnable, puisqu'elle ne tend qu'à conserver un bien qui nous appartient ou que nous croyons nous appartenir, au lieu que l'envie est une fureur qui ne peut souffrir le bien des autres.

29.

Le mal que nous faisons ne nous attire pas tant de persécution et de haine que nos bonnes qualités.

30.

Nous avons plus de force que de volonté, et c'est souvent pour nous excuser à nous-mêmes que nous nous imaginons que les choses sont impossibles.

31.

Si nous n'avions point de défauts, nous ne prendrions pas tant de plaisir à en remarquer dans les autres.

32.

La jalousie se nourrit dans les doutes, et elle devient fureur, où elle finit, sitôt qu'on passe du doute à la certitude.

24.

Όταν οι μεγάλοι άνθρωποι αφήνουν να τους καταβάλουν οι μακρόχρο-
νες ατυχίες τους, δείχνουν πως τις υπόμεναν ως τότε μονάχα με τη δύναμη
της φιλοδοξίας τους κι όχι με τη δύναμη της ψυχής τους, και πως, εκτός από
μια μεγάλη τους ματαιοδοξία, είναι κι οι ήρωες καμωμένοι σαν τους άλλους
ανθρώπους.

25.

Μεγαλύτερες αρετές χρειάζονται για να υπομείνει κανένας τήν καλή τύχη
παρά την κακή.

26.

Ούτε τον ήλιο, ούτε τον θάνατο μπορεί κανένας ν' ατενίσει.

27.

Συχνά, δείχνουμε ματαιοδοξία για τα πάθη μας, και τα εγκληματικότερα
ακόμα· ο φθόνος όμως είναι ένα πάθος δειλό και ντροπιασμένο, που δεν
έχουμε ποτέ το κουράγιο να τ'ομολογήσουμε.

28.

Η ζήλεια είναι από μian άποψη δικαιολογημένη και λογική, μια που
τείνει μονάχα στο να διατηρήσουμε ένα αγαθό που μας ανήκει ή που νομί-
ζουμε πως μας ανήκει. Ενώ ο φθόνος είναι μια μανία που δεν μπορεί να
ανεχτεί το καλό τών άλλων.

(32, 324)

29.

Το κακό που κάνουμε δεν μας φέρνει τόσον κατατρεγμό όσο οι αρετές μας.

30.

Έχουμε περισσότερη δύναμη παρά θέληση, και είναι συχνά για να
δικαιολογηθούμε στον εαυτό μας που φανταζόμαστε πως τα πράγματα είναι
αδύνατα.

(243)

31.

Αν εμείς οι ίδιοι δεν είχαμε ελαττώματα, δεν θα μας έκανε τόση ευχα-
ρίστηση να παρατηρούμε ελαττώματα στους άλλους.

(34, 267, 397, 483, 513)

32.

Η ζήλεια τρέφεται με τις αμφιβολίες, και καταντά μανία, ή σβύνει
μόλις περάσει κανένας από την αμφιβολία στη βεβαιότητα.

(28, 324, 514)

33. L'orgueil se dédommage toujours et ne perd rien, lors même qu'il renonce à la vanité.
34. Si nous n'avions point d'orgueil, nous ne nous plaindrions pas de celui des autres.
35. L'orgueil est égal dans tous les hommes, et il n'y a de différence qu'aux moyens et à la manière de le mettre au jour.
36. Il semble que la nature, qui a si sagement disposé les organes de notre corps pour nous rendre heureux, nous ait aussi donné l'orgueil pour nous épargner la douleur de connaître nos imperfections.
37. L'orgueil a plus de part que la bonté aux remontrances que nous faisons à ceux qui commettent des fautes, et nous ne les reprenons pas tant pour les en corriger, que pour leur persuader que nous en sommes exempts.
38. Nous promettons selon nos espérances, et nous tenons selon nos craintes.
39. L'intérêt parle toutes sortes de langues, et joue toutes sortes de personnages, même celui de désintéressé.
40. L'intérêt, qui aveugle les uns, fait la lumière des autres.
41. Ceux qui s'appliquent trop aux petites choses deviennent ordinairement incapables des grandes.
42. Nous n'avons pas assez de force pour suivre toute notre raison.

33.

Η αλαζονεία βρίσκει πάντα τρόπο ν' αποζημιωθεί, και δεν χάνει τίποτα, κι όταν ακόμα παρατά τη ματαιοδοξία.

(254, 358)

34.

Αν οι ίδιοι δεν είμαστε αλαζόνες δεν θα παραπονιόμαστε για την αλαζονεία τών άλλων.

(31, 389)

35.

Όλοι οι άνθρωποι είναι εξίσου αλαζόνες, κι η διαφορά είναι μονάχα στα μέσα και τον τρόπο που ο καθένας δείχνει την αλαζονεία του.

36.

Φαίνεται πως η φύση, που με τόση σοφία τοποθέτησε τα όργανα του σώματός μας για να μας κάνει ευτυχισμένους, μας έδωσε και την αλαζονεία για να μας απαλλάξει από τον πόνο να γνωρίζουμε τις ατέλειές μας.

(494)

37.

Στην υπεροψία μάλλον παρά στην καλοσύνη χρωστιούνται οι παρατηρήσεις που κάνουμε σ' εκείνους που λαθεύουν, και δεν τους ψέγουμε τόσο για να τους διορθώσουμε από τα σφάλματά τους, όσο για να τους πείσουμε πως εμείς είμαστε απαλλαγμένοι απ' αυτά.

(116)

38.

Υποσχόμαστε ανάλογα με τις ελπίδες μας, κι εκτελούμε ανάλογα με τους φόβους μας.

39.

Το συμφέρον μιλεί πλήθος γλώσσες και παίζει πλήθος ρόλους, ακόμα και τον ρόλο τής ανιδιοτέλειας.

40.

Το συμφέρον, που τυφλώνει τον έναν, ανοίγει τού άλλου τα μάτια.

41.

Όσοι καταγίνονται πάρα πολύ με τα μικρά καταντούν συνήθως ανίκανοι για τα μεγάλα.

(569)

42.

Δεν έχουμε αρκετή δύναμη για ν' ακολουθούμε το λογικό μας ως την άκρη.

(30, 243)

43.

L'homme croit souvent se conduire lorsqu'il est conduit, et pendant que par son esprit il tend à un but, son cœur l'entraîne insensiblement à un autre.

44.

La force et la faiblesse de l'esprit son mal nommées; elles ne sont, en effet, que la bonne ou la mauvaise disposition des organes du corps.

45.

Le caprice de notre humeur est encore plus bizarre que celui de la fortune.

46.

L'attachement ou l'indifférence que les philosophes avaient pour la vie n'était qu'un goût de leur amour-propre, dont on ne doit non plus disputer que du goût de la langue, ou du choix des couleurs.

47.

Notre humeur met le prix à tout ce qui nous vient de la fortune.
(ÉD. 2.)

48.

La félicité est dans le goût, et non pas dans les choses; et c'est par avoir ce qu'on aime qu'on est heureux, et non par avoir ce que les autres trouvent aimable.

49.

On n'est jamais si heureux ni si malheureux qu'on s'imagine.

50.

Ceux qui croient avoir du mérite se font un honneur d'être malheureux, pour persuader aux autres et à eux-mêmes qu'ils sont dignes d'être en butte à la fortune.

51.

Rien ne doit tant diminuer la satisfaction que nous avons de nous-mêmes que de voir que nous désapprouvons dans un temps ce que nous approuvions dans un autre.

43.

Συχνά ο άνθρωπος νομίζει πως κυβερνά τον εαυτό του, όταν πραγματικά τόν κυβερνούν, κι ενώ με τον νού του τραβά προς έναν σκοπό, η καρδιά του ασυναίσθητα τον σέρνει προς έναν άλλον.

(102, 103, 108, 460)

44.

Δεν μιλούμε σωστά σαν λέμε δύναμη ή αδυναμία τού πνεύματος' στην πραγματικότητα πρόκειται για καλή ή κακή διάταξη των οργάνων τού σώματος.

(297)

45.

Τα καπρίτσια τής ψυχικής μας διάθεσης είναι ακόμα πιο παράξενα κι από τα καπρίτσια τής τύχης.

(47, 61, 252, 290, 625)

46.

Η αφοσίωση ή η αδιαφορία που οι φιλόσοφοι έδειχναν για τη ζωή, δεν είχαν παρά μια προτίμηση της φιλαυτίας τους, που δεν πρέπει να τη ζητεί κανείς περισσότερο από τις προτιμήσεις τής γεύσης ή την εκλογή τών χρωμάτων.

(21, 22, 23, 504)

47.

Η ψυχική μας διάθεση είναι που διατιμά το κάθετί που μας έρχεται από την τύχη.

(45, 61)

48.

Η ευδαιμονία μας βρίσκεται στις προτιμήσεις μας κι όχι στα πράματα, και γινόμαστε ευτυχισμένοι σαν αποχτούμε αυτό που αγαπούμε εμείς κι όχι εκείνο που οι άλλοι θεωρούν αξιωματικό.

49.

Ποτέ δεν είναι κανένας ούτε όσο ευτυχισμένος ούτε όσο δυστυχισμένος φαντάζεται.

(572)

50.

Όσοι νομίζουν πως έχουν αξία το θεωρούν τιμή τους να είναι δυστυχισμένοι, για να πείσουν και τους άλλους και τον εαυτό τους πως είναι άξιοι να τους κατατρέχει η τύχη.

(573)

51.

Τίποτα δεν πρέπει να μειώνει τόσο την ικανοποίηση που νοιώθουμε για τον εαυτό μας, όσο το να βλέπουμε πως αποδοκιμάζουμε τώρα ό,τι επιδοκιμάζουμε άλλοτε.

(135, 478)

52.

Quelque différence qui paraisse entre les fortunes, il y a néanmoins une certaine compensation de biens et de maux qui les rend égales.

53.

Quelques grands avantages que la nature donne, ce n'est pas elle seule, mais la fortune avec elle qui fait les héros.

54.

Le mépris des richesses était dans les philosophes un désir caché de venger leur mérite de l'injustice de la fortune, par le mépris des mêmes biens dont elle les privait: c'était un secret pour se garantir de l'avilissement de la pauvreté; c'était un chemin détourné pour aller à la considération qu'ils ne pouvaient avoir par les richesses.

55.

La haine pour les favoris n'est autre chose que l'amour de la faveur. Le dépit de ne la pas posséder se console et s'adoucit par le mépris que l'on témoigne de ceux qui la possèdent; et nous leur refusons nos hommages, ne pouvant pas leur ôter ce qui leur attire ceux de tout le monde.

56.

Pour s'établir dans le monde, on fait tout ce que l'on peut pour y paraître établi.

57.

Quoique les hommes se flattent de leurs grandes actions, elles ne sont pas souvent les effets d'un grand dessein, mais des effets du hasard.

58.

Il semble que nos actions aient des étoiles heureuses ou malheureuses, à qui elles doivent une grande partie de la louange et du blâme qu'on leur donne.

59.

Il n'y a point d'accidents si malheureux dont les habiles gens ne tirent quelque avantage, ni de si heureux que les imprudents ne puissent tourner à leur préjudice.

52.

Όση διαφορά κι αν παρουσιάζουν οι μοίρες τών ανθρώπων, υπάρχει ωστόσο κάποιος συμψηφισμός ανάμεσα στα καλά και τα κακά, που τις εξισώνει.

53.

Όσο μεγάλα πλεονεκτήματα κι αν χαρίζει η φύση, τους ήρωες δεν τους κάνει αυτή μόνη παρά κι η τύχη μαζί της.

(57, 58, 153, 165, 380, 470)

54.

Στους φιλοσόφους, η περιφρόνηση του πλούτου έκρυβε τον πόθο τους να εκδικήσουν την αξία τους για την αδικία τής τύχης, περιφρονώντας ακριβώς όσα αγαθά τούς στερούσε εκείνη· είχαν το μυστικό για να εξασφαλίστουν από τον ξεπεσμό τής φτώχειας, ήταν ένας πλάγιος δρόμος για να πάνε προς την υπόληψη, που δεν μπορούσαν να την αποκτήσουν με τα πλούτη.

55.

Το μίσος για τους ευνοημένους δεν είναι τίποτα άλλο παρά η αγάπη τής εύνοιας. Η πικρία μας που δεν την έχουμε παρηγοριέται και γλυκαίνεται με την περιφρόνηση που δείχνουμε για κείνους που την έχουν, και τους αρνιόμαστε τα σεβάσματά μας μη μπορώντας να τους αφαιρέσουμε εκείνο που τους προκαλεί τα σεβάσματα όλου του κόσμου.

56.

Για να πιάσουμε θέση στην κοινωνία, κάνουμε ό,τι μπορούμε για να φανούμε πως την έχουμε κιόλας πιασμένη.

57.

Αν και οι άνθρωποι κολακεύονται για τις μεγάλες τους πράξεις, συχνά αυτές δεν είναι τα αποτελέσματα μεγάλου σχεδίου, παρά αποτελέσματα τύχης.

(53, 60, 160)

58.

Οι πράξεις μας μοιάζουν να έχουν κι αυτές το καλό ή το κακό τους αστέρι, που σ' αυτό χρωστούν μεγάλο μέρος από τον έπαινο ή την κατάκριση του κόσμου.

(153, 165, 380, 470)

59.

Δεν υπάρχουν γεγονότα τόσο δυσάρεστα ώστε ένας επιτήδειος να μη βγάξει κάποιο όφελος απ' αυτά, ούτε και τόσο ευνοϊκά ώστε ένας απερίσκεπτος να μην μπορεί να τα γυρίζει σε ζημιά του.

60.

La fortune tourne tout à l'avantage de ceux qu'elle favorise.

61.

Le bonheur et le malheur des hommes ne dépend pas moins de leur humeur que de la fortune. (ÉD. 2.)

62.

La sincérité est une ouverture de cœur. On la trouve en fort peu de gens, et celle que l'on voit d'ordinaire n'est qu'une fine dissimulation, pour attirer la confiance des autres.

63.

L'aversion du mensonge est souvent une imperceptible ambition de rendre nos témoignages considérables, et d'attirer à nos paroles un respect de religion.

64.

La vérité ne fait pas tant de bien dans le monde que ses apparences y font du mal.

65.

Il n'y a point d'éloges qu'on ne donne à la prudence; cependant elle ne saurait nous assurer du moindre événement.

66.

Un habile homme doit régler le rang de ses intérêts, et les conduire chacun dans son ordre; notre avidité le trouble souvent, en nous faisant courir à tant de choses à la fois, que pour désirer trop les moins importantes, on manque les plus considérables.

67.

La bonne grâce est au corps ce que le bon sens est à l'esprit. (ÉD. 2.)

68.

Il est difficile de définir l'amour: ce qu'on en peut dire est que, dans l'âme, c'est une passion de régner; dans les esprits, c'est une sympathie; et dans le corps, ce n'est qu'une envie cachée et délicate de posséder ce que l'on aime après beaucoup de mystères.

60.

Η τύχη όλα τα γυρνά σε καλό τού ανθρώπου που ευνοεί.

61.

Η ευτυχία κι η δυστυχία τών ανθρώπων εξαρτιέται από τον χαρακτήρα τους τουλάχιστον όσο κι από την τύχη.

(45, 47, 323)

62.

Η ειλικρίνεια είναι ένα ξάνοιγμα της καρδιάς. Βρίσκεται σε πολύ λίγους ανθρώπους, κι εκείνη που βλέπουμε συνήθως δεν είναι παρά μια επιτήδεια προσποίηση, για να κερδηθεί η εμπιστοσύνη τών άλλων.

63.

Η αποτροπή για το ψέμα είναι συχνά μια ανεπαίσθητη φιλοδοξία να κάνουμε τις μαρτυρίες μας αξιόπιστες και να επιτύχουμε θρησκευτικό σεβασμό για τα λόγια μας.

64.

Στον κόσμο, η αλήθεια δεν κάνει τόσο καλό, όσο κακό κάνουν αυτά που περνούν για αλήθειες.

65.

Δεν υπάρχει έπαινος που να μη δίνουμε στη φρόνηση, κι ωστόσο η φρόνηση δεν μπορεί να μας εξασφαλίσει ούτε από το μικρότερο περιστατικό.

66.

Ένας ικανός άνθρωπος πρέπει να κανονίζει τήν ιεραρχία τών συμφερόντων του και να τα φροντίζει, το καθένα στη σειρά του. Συχνά η πλεονεξία μας χαλνά αυτή τη σειρά, κάνοντάς μας να κυνηγούμε τόσα πράγματα μαζί, που με το να ποθούμε υπερβολικά τα λιγότερο σπουδαία, χάνουμε τα πιο σημαντικά.

67.

Η χάση είναι στο κορμί ό,τι κι η γνώση στο πνεύμα.

68.

Είναι δύσκολο να δώσει κανένας τον ορισμό τού έρωτα. Μπορούμε μονάχα να πούμε πως, για την ψυχή ο έρωτας είναι το πάθος τής κυριαρχίας, για το πνεύμα είναι μια συμπάθεια, και για το κορμί δεν είναι άλλο από την κρυφή και αβρή επιθυμία να χαρεί κανένας, ύστερα από χίλια μυστήρια, το πρόσωπο που αγαπά.

69.

S'il y a un amour pur et exempt du mélange de nos autres passions, c'est celui qui est caché au fond du cœur, et que nous ignorons nous-mêmes.

70.

Il n'y a point de déguisement qui puisse longtemps cacher l'amour où il est, ni le feindre où il n'est pas.

71.

Il n'y a guère de gens qui ne soient honteux de s'être aimés, quand ils ne s'aiment plus. (ÉD. 5.)

72.

Si on juge de l'amour par la plupart de ses effets, il ressemble plus à la haine qu'à l'amitié.

73.

On peut trouver des femmes qui n'ont jamais eu de galanterie, mais il est rare d'en trouver qui n'en aient jamais eu qu'une.

74.

Il n'y a que d'une sorte d'amour, mais il y en a mille différentes copies.

75.

L'amour, aussi bien que le feu, ne peut subsister sans un mouvement continuel, et il cesse de vivre dès qu'il cesse d'espérer ou de craindre.

76.

Il est du véritable amour comme de l'apparition des esprits : tout le monde en parle, mais peu de gens en ont vu.

77.

L'amour prête son nom à un nombre infini de commerces qu'on lui attribue, et où il n'a non plus de part que le Doge à ce qui se fait à Venise.

78.

L'amour de la justice n'est, en la plupart des hommes, que la crainte de souffrir l'injustice.

69.

Αν υπάρχει έρωτας αγνός κι απαλλαγμένος από κάθε ανάμιξη με τ' άλλα μας πάθη, είναι εκείνος που μένει κρυμμένος στα βάθη τής καρδιάς και που τον αγνοούμε κι εμείς οι ίδιοι.

(76)

70.

Δεν υπάρχει μεταμπίεση ικανή να κρατήσει κρυμμένο για πολύν καιρό τον έρωτα εκεί που υπάρχει ή να τον προσποιηθεί εκεί που δεν υπάρχει.

(102, 108, 559)

71.

Δεν υπάρχουν άνθρωποι που να μην ντρέπονται πως αγαπήθηκαν, όταν δεν αγαπιούνται πια.

72.

Αν ο έρωτας κριθεί από τα περισσότερά του αποτελέσματα, μοιάζει πιο πολύ με το μίσος παρά με τη φιλία.

(111, 321)

73.

Βρίσκονται γυναίκες που δεν είχαν ποτέ τους ερωτοδουλειά²⁰, σπάνιο όμως είναι να βρεθούν που είχαν μονάχα μία.

(396, 471, 499)

74.

Ένα μονάχα είδος έρωτας υπάρχει, υπάρχουν όμως χίλιες-δυό διαφορετικές απομιμήσεις του.

(77)

75.

Ο έρωτας, όπως κι η φωτιά, δεν μπορεί να υπάρξει δίχως αέναη κίνηση, και σβύνει μόλις πάψει να ελπίζει ή να φοβάται.

76.

Με τον αληθινό έρωτα συμβαίνει ό,τι και με την εμφάνιση των πνευμάτων — όλος ο κόσμος μιλεί γι' αυτόν, λίγοι όμως τόν είδαν.

(69, 473)

77.

Ο έρωτας δανείζει τ' όνομά του σ' ένα σωρό ερωτικές συναλλαγές, που του αποδίνει ο κόσμος, μα στις οποίες δεν συμμετέχει περισσότερο απ' ό,τι ο Δόγης σε όσα συμβαίνουν στη Βενετιά.

(74)

78.

Η αγάπη τής δικαιοσύνης δεν είναι στους περισσότερους ανθρώπους παρά ο φόβος τής αδικίας.

(578, 580)

Ε.Γ.Δ.Τ.Κ.Τ.Ι.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

79. Le silence est le parti le plus sûr de celui qui se défie de soi-même.
80. Ce qui nous rend si changeants dans nos amitiés, c'est qu'il est difficile de connaître les qualités de l'âme, et facile de connaître celles de l'esprit.
81. Nous ne pouvons rien aimer que par rapport à nous, et nous ne faisons que suivre notre goût et notre plaisir quand nous préférons nos amis à nous-mêmes; c'est néanmoins par cette préférence seule que l'amitié peut être vraie et parfaite. (ÉD. 5.)
82. La réconciliation avec nos ennemis n'est qu'un désir de rendre notre condition meilleure, une lassitude de la guerre, et une crainte de quelque mauvais événement.
83. Ce que les hommes ont nommé amitié n'est qu'une société, qu'un ménagement réciproque d'intérêts, et qu'un échange de bons offices; ce n'est enfin qu'un commerce où l'amour-propre se propose toujours quelque chose à gagner.
84. Il est plus honteux de se défier de ses amis que d'en être trompé. (ÉD. 2.)
85. Nous nous persuadons souvent d'aimer les gens plus puissants que nous, et néanmoins c'est l'intérêt seul qui produit notre amitié. Nous ne nous donnons pas à eux pour le bien que nous leur voulons faire, mais pour celui que nous voulons en recevoir.
86. Notre défiance justifie la tromperie d'autrui. (ÉD. 2.)
87. Les hommes ne vivraient pas longtemps en société, s'ils n'étaient les dupes les uns des autres. (ÉD. 5.)

79. Το καλύτερο που έχει να κάνει όποιος δεν βασίζεται στον εαυτό του είναι να σωπαίνει.

80. Εκείνο που μας κάνει τόσο ευμετάβολους στις φιλίες μας είναι πως μας είναι δύσκολο να γνωρίσουμε τα προτερήματα τής ψυχής κι εύκολο να γνωρίσουμε τα προτερήματα του πνεύματος.

81. Όλα τ' αγαπούμε μόνο σχετικά με τον εαυτό μας, κι όταν προτιμούμε τους φίλους μας από τον εαυτό μας, δεν κάνουμε τίποτα άλλο παρά ν' ακολουθούμε το γούστο και το κέφι μας.

(83, 236)

82. Η συμφιλίωση με τους εχθρούς μας δεν είναι παρά επιθυμία να καλύτεψουμε τη θέση μας, κάματος από τον πόλεμο και φόβος μη μάς συμβεί τίποτα δυσάρεστο.

83. Αυτό που οι άνθρωποι ονόμασαν φιλία, δεν είναι παρά ένας συνεταιρισμός, ένας αμοιβαίος σεβασμός συμφερόντων και μια ανταλλαγή υπηρεσιών, δεν είναι τέλος παρά μια συναλλαγή, όπου η φιλαυτία αποβλέπει πάντα στο να κερδίσει κάτι.

84. Είναι μεγαλύτερη ντροπή να δυσπιστείς στους φίλους σου παρά να είσαι απατημένος απ' αυτούς.

(86)

85. Πείθουμε συχνά τον εαυτό μας πως αγαπούμε τούς ανθρώπους που είναι πιο δυνατοί από μας, εγώ το συμφέρον μονάχα γεννά τη φιλία μας. Και δεν τους αφοσιωνόμαστε για το καλό που θέλουμε να τους κάνουμε, παρά για κείνο που θέλουμε να δούμε απ' αυτούς.

223, 247, 298)

86. Η δυσπιστία μας δικαιώνει τήν απάτη τών άλλων.

87. Οι άνθρωποι δεν θα ζούσαν πολύν καιρό σε κοινωνία αν ο καθένας τους δεν είταν το κορόιδο τών άλλων.

(84)